

Łódź, 29 czerwca 2022r.

dr hab. Alina Wróbel, prof. UŁ
Katedra Teorii Wychowania
Wydział Nauk o Wychowaniu
Uniwersytet Łódzki

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Elżbiety Rogalskiej, na temat:
„Pedagogia Joanny Kulmowej” (ss. 243)**

**Recenzja przygotowana na wniosek Rady Naukowej Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu
Szczecińskiego**

1. Wstęp

Niniejsza recenzja dotyczy pracy pani mgr Elżbiety Rogalskiej, która przygotowała rozprawę doktorską na temat „Pedagogia Joanny Kulmowej”, promotorem pracy była pani dr hab. Urszula Chęcińska prof. US. Jest to ponowna recenzja pracy, która została poprawiona i uzupełniona o rozdział zawierający metodologiczne podstawy badań własnych autorki (s. 13-47), którego brak, stanowił ważny argument, na etapie przygotowywania pierwszej recenzji i przesądził o skierowaniu pracy do poprawy.

2. Struktura pracy

Struktura pracy została dopracowana w zakresie uporządkowania treści zgromadzonych w kolejnych rozdziałach dysertacji. Dookreślono efekty badań odnoszące się do cech pedagogii Joanny Kulmowej, wskazując kolejno:

- wątki biograficzne dotyczące życia Joanny Kulmowej i Jana Kulmy, akcentując je jako źródło społeczno-kulturowych kontekstów, w jakich oboje działali,
- główne założenia filozofii wychowania Joanny Kulmowej,
- skrótowo ujęte, poglądy wychowawcze Joanny Kulmowej,
- twórczość Joanny Kulmowej, w kontakcie z którą, kształtować można osobowość człowieka.

Odnosząc się do specyfiki pedagogii jako kategorii badawczej, pragnę podkreślić, iż szczególną wartość mają w tym kontekście rozważania zawarte w rozdziale nr 4 (s. 135- 172). W tym

rozdziale zawarte zostały analizy dotyczące „Rodziny Strumiańskiej Joanny Kulmowej”, interpretowanej jako oryginalny system wychowawczy, którego fundamenty stanowiło:

- odwołanie się do estetyki i źródeł kulturowych procesu wychowania,
- formowanie filozofii życia poszczególnych wychowanków, pozostających pod opieką Państwa Kulmów,
- budowanie relacji interpersonalnych oraz dbałość o jakość komunikacji, realizowanej w „Rodzinie Strumiańskiej”,
- formułowanie narracji rodzinnych, kształtujących tożsamość poszczególnych członków rodziny.

Dzięki poprowadzonym analizom, pani mgr Elżbieta Rogalska nakreśliła obraz symbolicznej przestrzeni, jaką zbudowali Państwo Kulmowie dla swoich wychowanków. Przestrzeni wyjątkowej w kontekście jej podstaw filozoficznych i kulturowych oraz pasji tworzenia, z jaką Kulmowie, organizowali życie rodzinne w Strumianach. Rozszerzenie rozdziału czwartego, o wyżej przywołane wątki teoretyczne, dopełnia obraz działalności realizowanej w Strumianach, ale także ubogaca treść recenzowanej dysertacji doktorskiej.

3. Język recenzowanej pracy i tok narracji

Zgodnie z uwagą wskazaną w poprzedniej recenzji, tekst został dopracowany także pod względem językowym, widać to wyraźnie w trakcie zapoznawania się z treścią uzupełnionych podrozdziałów. Dopracowywany został tok narracji, wywód jest bardziej uporządkowany, zwłaszcza dzięki uzupełnieniu treści pracy o podrozdziały porządkujące poszczególne elementy pedagogii Joanny Kulmowej.

Oceniając recenzowany tekst pod względem edytorskim jednak należy zauważyć, że jeszcze znajdują się drobne błędy literowe i stylistyczne.

4. Bibliografia

Odnosząc się po raz kolejny do wykazu tekstów, w oparciu o które została przygotowana recenzowana praca, pragnę podkreślić, że jest to bardzo bogaty zbiór literatury filozoficznej, psychologicznej i pedagogicznej. Bibliografia obecnie obejmuje 589 pozycji. To prace niezwykle znaczące dla współczesnej myśli pedagogicznej.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę warunki i wymagania stawiane w *Ustawie o stopniach i tytułach naukowych oraz stopniach i tytułach w zakresie sztuki* z 14 marca 2003 (Dz. U. 2003, Nr 65 poz. 595, z późniejszymi zmianami), a dalej zakres uzupełnień i poprawy dokonanej w recenzowanym ponownie tekście, wnoszę o dopuszczenie powyższej dysertacji do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jestem przekonana, że działania zrealizowane w ramach poprawy pracy, pozytywnie wpłynęły na jakość rozwoju naukowego pani mgr Elżbiety Rogalskiej i wzmocniły jej świadomość metodologiczną, dotyczącą podstaw badań pedagogicznych. Uporządkowanie tak bogatego i różnorodnego materiału dopełniło obraz pedagogii Joanny Kulmowej, urzeczywistnianej w wyjątkowej twórczości artystycznej i literackiej oraz w działalności pedagogicznej. Tą drogą nakreślona została, symbolicznie rozumiana „sztuka wychowania”, którą uprawiała Joanna Kulmowa, a która niewątpliwie współtworzyła rzeczywistość społeczno-kulturową, w tym edukacyjną.

Andrzej